

A TANTÁRGY ADATLAPJA

A magyar irodalom története I. Középkor és reneszánsz

Egyetemi tanév 2026/2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	alapképzés
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Magyar nyelv és irodalom monoszak
1.7. Képzési forma	nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	<i>A magyar irodalom története I. Középkor és reneszánsz</i>			A tantárgy kódja	LLM1061
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Farmati Anna				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Farmati Anna, Gábor Csilla				
2.4. Tanulmányi év	1	2.5. Félév	I.	2.6. Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező			2.8. Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1. Heti óraszám	5	melyből: 3.2. előadás	2	3.3. szeminárium/labor/projekt	3
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	70	melyből: 3.5. előadás	28	3.6 szeminárium/labor	42
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					26
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összóraszámmal)					16
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek: kétirányú kommunikáció a tárgyfelelőssel					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszama					56
3.8. A félév összóraszama					126
3.9. Kreditszám					5

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. tantervi	
4.2. kompetenciabeli	Alapvető szövegértési és szövegértelmezési, ill. Digitális kompetenciák

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Vetítési lehetőség (kép, hang), internetkapcsolat
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	Vetítési lehetőség (kép, hang), internetkapcsolat, alkalmanként fénymásolatok, szakkönyvek elérhetősége

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)¹

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP1	Interkulturális kompetenciával bír.
CP2	Alkalmazza a kulturális és művészeti kifejezésformák sokféleségét.
CP3	Alkalmazza a társadalom- és bölcsészettudományok területén szerzett ismereteit.
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT1	Alkalmazza a tudományos módszereket.
CT2	Alkalmazza a kutatási etika és a tudományos integritás elveit a kutatásban.
CT3	Információforrásokat használ.
CT5	Írásban közöl információt.
CT8	Képes az önreflexióra.

¹ A tanulmányi program tantervéből át kell venni azokat a szakmai és/vagy transzverzális kompetenciákat, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. Minden kompetencia esetében változatlan formában át kell venni a teljes kijelentést, beleértve a kompetencia kódját is, ahogyan a tantervben megjelenik. Amennyiben a két kategória közül valamelyikből nem vesznek át kompetenciákat, a táblázatban az adott kategóriának megfelelő sort törölni kell.

6.2. A tanulmányi programra jellemző kimeneti követelmények (a tantervből kell átvenni)²

A tantárgy által megcélzott kimeneti követelmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
CP1	A hallgató felismeri és megérti a regionálisan, történetileg vagy kontextuálisan változó irodalmi és kulturális jelenségeket, amelyek a többnyelvűség vagy multikulturalitás eredményei. Ismeri az interkulturális jelenségek elméleteit, és mélyreható ismeretekkel rendelkezik azon ország(ok) kultúrájáról és társadalmáról, ahol a magyar nyelvet használják.	A hallgató elemzi és értelmezi a szóbeli vagy írásbeli kommunikáció explicit és implicit jelentéseit, felismeri a tudományos és irodalmi szövegek történeti, regionális meghatározottságait.
CP2	A hallgató szinkron és diakron módon tájékozódik a magyar vagy a világirodalom tanulmányozott korszakaiban	A hallgató a megszerzett ismeretek alapján szövegeket értelmez, illetve leíró, érvelő vagy kritikai elemzéseket dolgoz ki. A hallgató összefüggéseket teremt a tanult diszciplínák között, hogy kialakítsa a szakterület integrált modelljét. A hallgató nyomon követi a szakterület tudományos és technológiai fejlődését.
CP2	A hallgató felismeri, megérti, leírja, magyarázza, összefoglalja és szintetizálja az irodalomtudományi, irodalomelméleti, valamint kultúr- és civilizációtörténeti ismereteke	A hallgató a megfelelő történelmi és kulturális kontextusba helyezi a magyar és a világirodalom a jelentős műveit és szerzőit.
CP3	1. A hallgató felismeri, megérti, leírja, magyarázza, összefoglalja és szintetizálja az irodalomtudományi, irodalomelméleti, valamint kultúr- és civilizációtörténeti ismereteket. 2. A hallgató leírja az irodalomelmélet alapvető fogalmait, és alkalmazza azokat a magyar nyelvre és irodalomra.	1. A hallgató a megszerzett ismeretek alapján szövegeket értelmez, illetve leíró, érvelő vagy kritikai elemzéseket dolgoz ki. 2. A hallgató alkalmazza az irodalom tanulmányozására jellemző módszertani és elméleti modelleket.
CT1	A hallgató leírja az általános nyelvészet és irodalomelmélet alapvető fogalmait, és alkalmazza azokat a magyar nyelvre és irodalomra.	A hallgató alkalmazza az irodalom tanulmányozására jellemző módszertani és elméleti modelleket.
CT2	A hallgató érti és alkalmazza a kutatómódszertant, valamint a szakterületre vonatkozó akadémiai és szakmai etikai normákat.	A hallgató témavezetői irányítással kutatást végez, és konkrét adatok (irodalmi szövegek, irodalmi vagy kulturális információk) alapján elemzést készít.

² Meg kell említeni a tanulmányi programra jellemző képzési eredményeket, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. A tantárgy típusának (alaptárgy/szaktárgy/kiegészítő tárgy) megfelelő jellemzőket változatlan formában kell átvenni a tantervből, és a kapcsolódó kompetencia jobb oldalán kell feltüntetni.

CT3	1. A hallgató érti és alkalmazza a kutatómódszertant, valamint a szakterületre vonatkozó akadémiai és szakmai etikai normákat. 2. A hallgató jártas a digitális források és az információs technológiák használatában, érti és betartja azok elérésének és felhasználásának etikai szabályait. 3. A hallgató összefüggéseket teremt a magyar irodalom, a világirodalom, valamint az irodalmi irányzatok között; kritikai és komparatív vizsgálatokat végez.	1. A hallgató a megszerzett ismeretek alapján szövegeket értelmez, illetve leíró, érvelő vagy kritikai elemzéseket dolgoz ki. 2. A hallgató megfelelően tájékozódik a digitális környezetben, értékeli annak minőségét, etikusan és biztonságosan használja fel, valamint megfelelően hivatkozik a forrásokra. 3. A hallgató különböző irodalmi műnemekhez és műfajokhoz tartozó szövegeket értelmez és elemez.
CT5	A hallgató felismeri, megérti, meghatározza és elmagyarázza a szakterület kulcsfogalmait és terminológiáját. Ismeri és magabiztosan használja a szaknyelvet, valamint a tudományos szövegalkotás szabályait.	A hallgató fejleszti kritikai gondolkodását és igényesen használja a szaknyelvet írott és szóbeli diskurzusban.
CT8	A hallgató felismeri, megérti, meghatározza és elmagyarázza a szakterület kulcsfogalmait és terminológiáját. Ismeri és magabiztosan használja a szaknyelvet, valamint a tudományos szövegalkotás szabályait.	A hallgató fejleszti kritikai gondolkodását és igényesen használja a szaknyelvet írott és szóbeli diskurzusban.

7. Tárgy-specifikus kimeneti követelmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
1. A hallgató megérti a régi szövegeket.
2. A hallgató ismeri a történeti és művelődéstörténeti kontextust, amelyben a szövegek születtek.
3. A hallgató ismeri a szakterminológiát és az alapvető szakirodalmat.
4. A hallgató tud tájékozódni a korszak irodalmi jelenségei között.
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. A hallgató középkori szövegeket értelmez, kommentál.
2. A hallgató használja a régi szövegek megértéséhez szükséges kézikönyveket és szakirodalmat.
3. A hallgató összefüggéseket

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések ³
-------------	----------------------	---------------------------

³ Például szervezési szempontok, ajánlások a hallgatók számára, a kurzushoz/szemináriumhoz kapcsolódó konkrét szempontok, mint például a területen dolgozó szakemberek meghívása stb.

Bevezetés – az irodalom történetisége. Irodalmi emlékek a középkorból.	Felfedeztetés, magyarázat, előzetes ismeretek és attitűdök feltérképezése.	A munkamódszerek bemutatására is időt kell szánni.
Olvasni vagy nem olvasni – ez itt a kérdés... Olvasáskultúra a középkorban. A felolvasás és hallgatása.	Felfedeztetés, magyarázat, elbeszélés, szemléltetés	Kiegészítő eszközök különösen a felvezetéshez és a visszacsatoláshoz. mentimeter, padlet
Szépség – művészet? Mit tekintettek szépnek, művészeknek a középkorban? Milyen elméleti rendszer szerint működtek a művészetek? Mi befolyásolhatta a szövegalkotást?	Magyarázat, összehasonlítás, szemléltetés, elbeszélés, leírás, megfigyeltetés.	idem
Történetírás? Hogyan tükrözik a középkori szövegek a politikai értékrendet, a hatalmi ellentéteket?	Magyarázat, szemléltetés, elbeszélés, leírás, megfigyeltetés.	idem
Latinul? Magyarul? Nyelvi dilemmák a középkorban. Mi az anyanyelv szerepe az egyén és a társadalom életében?	Megfigyeltetés, magyarázat, összehasonlítás, szemléltetés, elbeszélés, leírás, megfigyeltetés.	idem
“Helyi termelők” – helyi igények és az egyetemes irodalom	Elbeszélés, szemléltetés, szövegelemzés	idem
Életpéldák, ideálok (politikai) divatja – a hagiográfia népszerűsége. A középkori legenda	Magyarázat, összehasonlítás, szemléltetés, elbeszélés, leírás, megfigyeltetés.	idem
Idő és közösség. A zsolozsmahimnuszok mint idő- és tudatrendező szövegek. Típusok és formák, változatok.	Magyarázat, összehasonlítás, szemléltetés, elbeszélés, leírás, megfigyeltetés.	idem
A tanítás-tanulás műfajai: az új típusú sermo, a traktátus	Magyarázat, összehasonlítás, szemléltetés, elbeszélés, leírás, megfigyeltetés.	idem
Az irodalom női arca a középkorban? Női szentség, misztika	Magyarázat, összehasonlítás, szemléltetés, elbeszélés, leírás, megfigyeltetés.	idem
Ami nincs, de lehetne: mi hiányzik a magyar középkorból? Töredékek, elveszett szövegek	Magyarázat, összehasonlítás, szemléltetés, elbeszélés, leírás, megfigyeltetés.	Európai műfajok és irodalmi jelenségek.
A változás igénye: magyar erasmista humanisták	Magyarázat, összehasonlítás, szemléltetés, elbeszélés, leírás, megfigyeltetés.	Felhívni a figyelmet a szöveggyűjtemény-váltásra
Janus Pannonius költészetének megközelíthetőségéről	Elbeszélés, összehasonlítás, szemléltetés, megfigyeltetés, rávezetés.	idem
A „nobilis ingenio” versengései: panegyrokosok	Elbeszélés, összehasonlítás, szemléltetés, megfigyeltetés.	idem

Bibliográfia

- Szili József: Az irodalomfogalmak rendszere, Bp., 1993., 8–45. és 167–191.
- Klaniczay Gábor (szerk.): Európa ezer éve. A középkor, Bp., 2004, I., 12–24, 117–132, 313–323, II, 9–22.
- Bartók Zsófia Ágnes – Horváth Balázs szerk. Írások a Pray-kódexről, Argumentum, Budapest, 2019, 7–17., 65–74.
- A Pray-kódex: <https://www.youtube.com/watch?v=XrfrmQPhxdU>
- Redl Károly (szerk.): Az égi és a földi szépről, Bp., 1988.,
- Umberto Eco: Művészet és szépség a középkorban, Bp., 2002., 104–191. és 205–258.
- Nemerényi Előd: Latin Szentírás-magyarázat: 11. század: Szent Gellért: Deliberatio = A magyar irodalom története I, szerk. Jankovits László, Orlovsky Géza, Bp., 2007, 49–58.
- Horváth Gábor: Anonymus feledésbe merül. P-nek mondott mester gestája, kora és Pusztaszer, Gerhardus Kiadó, Szeged, 2020, 25–48., 137–144.
- Kristó Gyula: Magyar historiográfia I. Történetírás a középkori Magyarországon, Bp., 2002, 41–88.
- Peter Brown: A szentkultusz kialakulása és szerepe a latin kereszténységben, Bp., 1993., 13–128.
- Klaniczay Tibor – Klaniczay Gábor: Szent Margit legendái és stigmái, Bp., 1994., 15–244.
- Klaniczay Gábor: Az uralkodók szentsége a középkorban, Bp., 2000., 11–69, 108–168, 240–302.
- Szunyog X. Ferenc: A szent zsolozsma, Bp., 1941. (internetes változat: www.ppek.hu) 11–152.
- Madas Edit: Középkori prédikációirodalmunk történetéből: A kezdetektől a XIV. század elejéig, Debrecen, 2002.
- Lázs Sándor: Apácaműveltség Magyarországon a XV–XVII. század fordulóján Az anyanyelvű irodalom kezdetei, Balassi Kiadó, Budapest, 2016, 105–350.
- Bartók Zsófia Ágnes: Egyházi férfiak magyar nyelvű szövegei – A Pray-kódextől az Érdy-kódexig, Argumentum, Budapest, 2021, 63–98., 109–138.
- Tarnai Andor: „A magyar nyelvet írni kezdik”: Irodalmi gondolkodás a középkori Magyarországon, Bp., 1984.
- Balázs János: Hermész nyomában, Budapest, 1987., 9–215.
- Tarnóc Márton: Mátyás király és a magyarországi reneszánsz, Bp., 1994. 9–30, 64–73, 119–128.
- Jankovits László: Accessus ad Janum: A műértelmezés hagyományai Janus Pannonius költészetében, Bp., 2002., 15–20., 83–122.

8.2 Szemináriumok	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A középkori (magyar) kódex. Olvasási gyakorlat (Domonkos-kódex: Szent Domonkos legendája; Debreceni kódex: Szent Vazul legendája. Kis karácsonyi predika)	Kéziratolvasás: megfigyeltetés, helyesírási kulcs elkészítése, hangos felolvasás, szómagyarázatok, háttérinformációk keresése.	A Régi Magyar Kódexek sorozat köteteinek bemutatása, fénymásolatok és kivetítés az olvasáshoz, átíráshoz.
Államalapítás és irodalmi kultúrateremtés – Szent István-i (kon)textusok. Legendaváltozatok és politikai üzenetek	Információk szelekciója a szakirodalomból, bemutatás. Szövegelemzés és összehasonlítás. Szoros olvasás. Megbeszélés.	Az Ernst-kódex faximilie-kiadásának megismerése. A latin szöveg bevonása.
Hagiográfiai motívumok és műfajok: Árpád-házi Szent Margit a középkor magyarországi irodalmában – szentségi kritériumok, hagiográfiai motívumok, a csodaelbeszélések retorikája	Információk szelekciója a szakirodalomból, bemutatás. Szövegelemzés. Szoros olvasás.	Kiegészíthető a verses zsolozsma és/vagy a Guarini-legenda párhuzamával.

Himnuszköltészet: Az Ómagyar Mária-siralom; más Mária-himnuszok (Festetics-kódex)	Információk szelekciója a szakirodalomból, szemléltetés. Szövegelemzés és összehasonlítás. Szoros olvasás.	Hanganyag használata.
Zsolozsmahimnuszok fordításai: szimbolizmus, versforma, poétizált teológia, műfajvariánsok.	Információk szelekciója a szakirodalomból, szemléltetés. Szövegelemzés és összehasonlítás. Szoros olvasás. Verstani elemzés.	Hanganyag, kódexlap használata.
Történeti irodalom és „poézis”. Szent László-történetek: monda, legenda vagy krónika?	Információk szelekciója a szakirodalomból, bemutatás. Szövegelemzés és összehasonlítás. Szoros olvasás. Megbeszélés – vita.	Mondaszövegek és erdélyi hagyományok bevonása.
Temesvári Pelbárt és a középkori magyarországi prédikációírás – retorikai és strukturális elemzés	Információk szelekciója a szakirodalomból, bemutatás. Szövegelemzés és összehasonlítás. Szoros olvasás. Megbeszélés.	
Az allegorikus beszédmód: Traktátus a mennyországról (Sándor-kódex)	Információk szelekciója a szakirodalomból, bemutatás. Szövegelemzés és összehasonlítás. Szoros olvasás. Megbeszélés.	Kiegészíthető más szövegekkel és illusztrációkkal.
Mese és spiritualitás, példázat és misztika: a túlvilág (<i>Exemplum mirabile</i> , Érdy-kódex)	Információk szelekciója a szakirodalomból, bemutatás. Szövegelemzés és összehasonlítás. Szoros olvasás. Megbeszélés.	
Az első magyar drámairodalmi próbálkozások: <i>Három köröstyén leány</i> (Sándor-kódex)	Információk szelekciója a szakirodalomból, bemutatás. Szövegelemzés és összehasonlítás. Szoros olvasás. Megbeszélés.	Bevonható a Haláltánc.
A magyarországi erasmista irodalom értékvilága: Sylvester János, Pesti Gábor, Oláh Miklós szövegei	Információk szelekciója a szakirodalomból, bemutatás. Szövegelemzés és összehasonlítás. Szoros olvasás. Megbeszélés.	
Az itáliai humanizmus iskolájában: retorika és filozófia	Információk szelekciója a szakirodalomból, bemutatás. Szövegelemzés és összehasonlítás. Szoros olvasás. Megbeszélés.	Összehasonlítható: Philibertus látomása
Janus Pannonius panegyrikusai – a Renatus-költemény retorikai fogásai	Információk szelekciója a szakirodalomból, bemutatás. Szövegelemzés és összehasonlítás. Szoros olvasás. Megbeszélés.	
Összegző szövegelemzések	Feladatlap/kvíz; magyarázatok	
Könyvészet A középkori kódexekről: Madas Edit, <i>Írás, könyv és könyvhasználat a középkori Magyarországon (1000–1526)</i> = Madas Edit–Monok István, <i>A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1800-ig</i>, Bp., 2003, 11–88. Csapodi Csaba – Tóth András – Vértessy Miklós, <i>Magyar könyvtártörténet</i>, 1987., 7–27.		

- **Állandóan használható honlap:** <http://nyelvemlekek.oszk.hu>
- Thoroczkay Gábor: Szent István legendái a 19–20. századi tudományos kutatások fényében = Ernst-kódex. Tanulmánykötet, Országos Széchényi Könyvtár – Pannonhalmi Főapátság, Budapest – Pannonhalma, 2016, 51–82.
- Klaniczay Gábor: Az uralkodók szentsége a középkorban. Magyar dinasztikus szentkultuszok és európai modellek, Balassi Kiadó, Budapest, 2000, 108–133.
- Legende – a Historisches Wörterbuch der Rhetorik címszava. Vagy a MAMÜL-szócikk
- Havas László: *A Szent István-i Intelmekről a II. Rákóczi Ferenc-féle Treactatus de potestate-ig* = Havas László és Tegye Imre szerk. Classica Mediaevalia Neolatina V, Debrecen, 2010, 25–34.
- Dobszay László: Az ország patrónusainak liturgikus tisztelete a középkori zsolozsmában = A magyar szentek tisztelete és ereklyéi. (Szerk. Cséfalvy Pál és Kontsek Ildikó). Esztergom, Keresztény Múzeum, 2000, 96–106.
- Martinkó András: Az Ómagyar Mária-síralom hazai és európai tükörben, Bp., 1988., 47–56. és 148–213.
- Vizkelety András: A Leuveni-kódex és az Árpád-kori prédikációirodalom = Gábor Csilla (szerk.), Mindennemű dolgok változása. Hagyományok, források, távlatok, Kolozsvár, 2004, 11–24.
- Babits Mihály (ford., kísérő tanulmány): Amor sanctus, Kolozsvár, 1996, 5–38.
- Gábor Csilla: Az alter Orpheus himnuszai a szent keresztről = Uő., Laus et polemia. Magasztalás és vetekedés középkor és kora újkori szövegípusokban, Debrecen-Kolozsvár, 2015, 13–29.
- Hymne – a Historisches Wörterbuch der Rhetorik címszava, magyar fordítás: Lk.k.t. 2001/5, 63–68.
- Szovák Kornél: Szent László alakja a korai elbeszélő forrásokban (A László-legenda és a Képes Krónika 139. fejezete forrásproblémái). Századok, 134. (2000) 117–145.
- V. Kovács Sándor: *Temesvári Pelbárt és a skolasztika bomlása* = Uő., *Eszmetörténet és régi magyar irodalom*, Bp., 1987, 185–226. Tarnai Andor, „A magyar nyelvet írni kezdi”. Irodalmi gondolkodás a középkori Magyarországon, Bp., 1984, 257–266.
- Madas Edit: *Középkori prédikációirodalmunk történetéből. A kezdetektől a XIV. század elejéig*, Debrecen, 2002., 82–137.
- Kelemen János: Az allegória poétikája = Uő. A Szentlélek poétája, Kávé Kiadó, Budapest, 28–38.
- Umberto Eco: Szimbólum és allegória = Uő. Művészet és szépség a középkori esztétikában, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2007, 104–148.
- Madas Edit: „Ne kíméld a béka szalonnát!” – irodalmi körkép a késő középkorból – az ájtatossági irodalomtól a tojásos térszta receptjéig; előadás Könyvtárlat II./1. 2012-09-27
- Dömötör Adrienne: Három körösztýén leány. Az első magyar nyelvű dráma, Balassi Kiadó, Budapest, 2018
- Ács Pál: A magyar irodalmi nyelv két elmélete: az erasmista és a Balassi-követő; Erasmus és a 16. századi értelmiség = „Az idő ósága”: Történetiség és történetiszemlélet a régi magyar irodalomban, Budapest, Osiris, 2001, 13–31., 105–110.
- Jankovits László: Accessus ad Janum. A műértelmezés hagyományai Janus Pannonius költészetében, Bp., 2002 http://www.januspannonius.hu/html/jp_eloszo.htm
- Szentmártoni Szabó Géza: Parthenope veszedelme. Újdonságok a Janus Pannonius-filológia köréből. Cédrus Művészeti Alapítvány – Napkút Kiadó, Budapest, 2010
- Dalloul Zaynab: Adalékok Janus Pannonius dicsőítőműveinek értelmezéséhez* Kommentár helyett (az MTAK repozitóriumban elhelyezett kutatási beszámoló, 2018)

Olvasmányjegyzék

A szövegfelismerő feladat az alábbi listából tartalmaz majd szemelvényeket. Javasolt – a lehetőségekhez mérten – a kritikai, illetőleg hasonmás kiadások, vagy a jegyzetapparátussal ellátott kiadások használata. Segédkönyv: *Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalom történetéhez. Középkor*, szerk. Madas Edit, Bp., 1992.

I. Középkor

A középkori szövegek mind megtalálhatók az interneten is elérhető Madas Edit által szerkesztett középkori szöveggyűjteményben. Használható *A magyar középkor irodalma*, Bp., 1984 c. kötet is, kicsi más válogatás, de sok közös szöveg is van.

- Halotti Beszéd
- Ómagyar Mária-siralom
- Szent István király intelmei Imre herceghez
- Szent István király három legendája és Intelmei
- Szent László király legendája
- Szent Margit legendája, 1510
- Szent Ferenc legendája (részletek; Jókai kódex, 1440 körül)
- Barlám és Jozafát legendája (Kazinczy-kódex)
- Anonymus: Gesta Hungarorum
- Képes Krónika – részletek a szöveggyűjteményből és/vagy a Magyar krónikák és legendák kötetből, szerk. Gábor Csilla (a Szent László királyról szóló részek)
- Rogerius Mester: Carmen miserabile (Siralmas Éneke)
- Himnuszok és verses zsoltosmák: magyar szentek himnuszai, szekvenciái
- Egyéb zsoltosma-himnuszok (*Húgyak felséges szerzője, Jöjj nemzeteknek váltója, Király zászlói terjednek, Idvezlégý tengernek húgya* stb.)
- Vásárhelyi András éneke (Angyélóknak nagyságos asszonya...)
- Szent László ének
- Pécsi egyetemi beszédek. Szent István királyról
- Temesvári Pelbárt: A Boldogságos Szűz Mária csillagkoronája: Előszó; Nagycsütörtöki beszéd (vagy más prédikáció)
- A tolvaj megtérése: a bűnbánat (Példák könyve)
- Philibertus látomása. Test és lélek vetélkedése (Nádor-kódex)
- Haláltánc (Példák könyve)
- Karthauzi Névtelen: Prológus; Exemplum mirablie (Érdy kódex)
- A mennyei zenekar (Sándor-kódex)
- Apáti Ferenc: Cantilénája
- Rigmusok (Virágének-töredék, ráolvasás)

II. Reneszánsz és humanizmus

(Használható a szöveggyűjtemény, a *Janus Pannonius. Magyarországi humanisták Bp., 1982* vagy más kötet, más internetes, de kritikai kiadás)

- Pesti Mízsér Gábor: Esopus fabulái (részletek)
- Sylvester János: Új testamentum. Előszó
- Kecskeméti Végh Mihály: 55. zsoltár
- Jacobus Piso: Mátyás király sírfelirata; Erasmusnak

- Oláh Miklós: Rotterdami Erasmus sírfelirata
- Vitáz János Leveleskönyvből: Ivanich Pál előszava Pál főesperesnek
- Janus Pannonius versei (beleértve a certameneket és az epikus költészetet is)

B) Ezen kívül – az írásbeli vizsga tételeinek megoldásához szükséges lehet vagy jól jön más szövegek ismerete is (amennyiben jó jegyet akar...)

- Három választott kódex ismerete a nyelvemlekek.hu vagy a „Látjátok feleim...” c. kiadvány alapján (elnevezés, keletkezési körülmények, tartalom, fizikai jellemzők...)
- több magyar nyelven írt legenda vagy dramatikus szöveg, töredék ismerete (pl. Alexandriai Szent Katalin legendája, Három körösztvény leány története, Soproni virágének, Szabács viadala stb.)

8.2 Szeminárium: FILOLÓGIA	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Irodalomtudomány és filológia. Segédeszközök (kézikönyvek, bibliográfiák, szakfolyóiratok, szótárak, lexikonok) és használatuk.	– fogalomalkotás – magyarázat – megfigyeltetés	
2. Könyvtári alapismeretek (könyvtári keresés, könyvtári osztályok, gyakorlati tudnivalók). A kolozsvári könyvtárak régi kollekcióinak története. Levéltárak.	– megfigyeltetés – bemutatás – egyéni gyakorlás	
3. Könyv- és nyomdatörténeti alapfogalmak.	– leírás – elbeszélés – magyarázat – szemléltetés	
4. Textológiai alapismeretek. A hivatkozások, a tudományos szövegalkotás műfajai (tanulmány, esszé, recenzió, kritika).	– magyarázat – elbeszélés – egyéni gyakorlás – szemléltetés	
5. A szöveggondozás módszerei, szövegkiadások. A kritikai kiadás és a népszerű kiadások problematikája. A facsimile kiadások.	– előadás – magyarázat – egyéni gyakorlás	
6. Digitális és online kiadások.	– előadás – magyarázat – leírás	
7. Kéziratolvasási gyakorlat.	– előadás – elbeszélés – szövegértelmezés	

Kötelező bibliográfia:

Umberto Eco, *Hogyan írjunk szakdolgozatot?*, Bp., 1991.

Hargittay Emil (szerk.), *Filológia: Bevezetés a régi magyarországi irodalom filológiájába*, Bp., 2003 (vagy esetenként e kötet korábbi kiadásai).

Kecskeméti Gábor, Tasi Réka, *Filológia és textológia a régi magyar irodalomban*, Miskolc, 2012.

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Bevezets_az_irodalomtudomnybaV2/index.html

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok ⁴	9.2 Értékelési módszerek ⁵	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	tájékozottság elemző képesség		
	a megadott vizsga feladatra koncentráció az érvelés logikája	írásbeli vizsga az előadások és a szemináriumok anyagából a szorosán vett vizsgát szöveg felismerési feladat előzi meg az elolvasandó primér művek listáját lásd a tantárgy leírás végén	70 %
9.5 Szeminárium/ Labor	Aktív bekapcsolódás a szemináriumon sorra kerülő szövegek megbeszélésére. Kötelező szövegek elolvasása. Otthoni feladatok elkészítése.	Írásbeli vizsga, zárthelyi dolgozat. A vizsgán való részvétel feltétele szemináriumi kiselőadás megtartása és egy önálló (a témát előzetesen egyeztetni kell a szemináriumvezetővel).	30 %
FILOLÓGIA	a tárgyi tudás pontossága és volumene gyakorlat bizonyítása feladatmegoldás során	Zárthelyi dolgozat. 75 % A félév folyamán vezetett munkanapló. 25 %	25 %
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
IRODALOMTÖRTÉNET - Az egyes témák ismerete a konkrét események, személyek, jelenségek felidézésével, apró részletek nélkül - Összefüggések teremtésére való képesség - Irodalomtörténeti problémák érzékelése - A bibliográfiai tételek legalább felének ismerete - Szeminárium esetében: egy kiselőadás vagy vitaindító megtartása, házidolgozat benyújtása, illetve az összes téma alapszintű ismeret, kritikai megközelítése FILOLÓGIA			

⁴ Az értékelési kritériumoknak közvetlenül tükrözniük kell a tanulmányi program és a tantárgy szintjén kitűzött képzési eredményeket. Pontosabban, a várható képzési eredményeknél felsorolt eredményeket értékelik.

⁵ Javasolt mind a végső kiértékelési módszerek, mind a folyamatos kiértékelési stratégia meghatározása.

- Alapszintű tájékozódási képesség a könyvtári, internetes tudományos anyaggyűjtés világában
 - Kutatási terv készítése
- Képesség régi szövegek (kéziratos, nyomtatott) olvasására, alapfokú megértésére, átírására

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)⁶

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								Nem alkalmazható

Kitöltés időpontja:

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

2026. 04. 08.

Farmati Anna

Gábor Csilla, Farmati Anna

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

Intézetigazgató:

⁶ Válasszon ki egyetlen olyan ikont, amely az [Egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás](#) szerint legjobban illeszkedik az adott tantárgyhoz. Ha a tantárgy általánosságban foglalkozik a fenntartható fejlődéssel (pl. bemutatja/bevezeti a fenntartható fejlődés általános kereteit stb.), akkor a Fenntartható Fejlődés általános ikonja rendelhető hozzá. Ha egyetlen ikon sem vonatkozik a tantárgyra, válassza az utolsó opciót: „Nem alkalmazható”.

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

BERSZAN ISTVAN
2026.04.24 09:51
Aprob acest document

A dăkăni j6v6ahagy6s id6pontja
A felel6s d6k6n neve 6s al66r6sa